

STOMATOLOGIK GIPERESTEZIYA: SABABLARI, KLINIK KO'RINISHLARI VA DAVOLASH YONDASHUVLARI.

Imomova Shabnam Faxriddin qizi

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

Stomatologiya yo'nalishi

1-kurs talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16253345>

Annotatsiya

Ushbu maqolada stomatologik amaliyotda uchraydigan gipesteziya holati — ya'ni og'iz bo'shlig'i va yuz-jag' sohasidagi sezuvchanlikning pasayishi muammosi yoritilgan. Gipesteziyaning asosiy sabablari, klinik belgilari va tashxis qo'yish usullari tahlil qilingan. Shuningdek, davo choralarining zamonaviy yondashuvlari va profilaktik tadbirlar haqida ma'lumot berilgan. Maqola stomatologik jarrohlikdan so'ng yuzaga keladigan asoratlarni o'z vaqtida aniqlash va samarali davolash bo'yicha amaliy tavsiyalarni ham o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Gipesteziya, sezuvchanlik pasayishi, stomatologik asoratlari, mandibulyar nerv, trigeminal nevrit, og'iz bo'shlig'i nevropatiyasi, anesteziya, tish jarrohligi, og'riq sezuvchanligi, davolash yondashuvlari.

Abstract

This article highlights the issue of hypesthesia — a decrease in sensitivity in the oral cavity and maxillofacial region — which is encountered in dental practice. The main causes, clinical manifestations, and diagnostic methods of hypesthesia are analyzed. Modern treatment approaches and preventive measures are also presented. The article includes practical recommendations for timely identification and effective treatment of complications that may occur after dental surgery.

Keywords: Hypesthesia, decreased sensitivity, dental complications, mandibular nerve, trigeminal neuritis, oral neuropathy, anesthesia, tooth extraction, pain sensitivity, treatment approaches.

Аннотация

В данной статье освещается проблема гипестезии — снижения чувствительности в полости рта и челюстно-лицевой области, которая встречается в стоматологической практике. Проанализированы основные причины, клинические проявления и методы диагностики гипестезии. Также представлены современные подходы к лечению и профилактике. В статье приведены практические рекомендации по своевременному

выявлению и эффективному лечению осложнений, возникающих после стоматологических вмешательств.

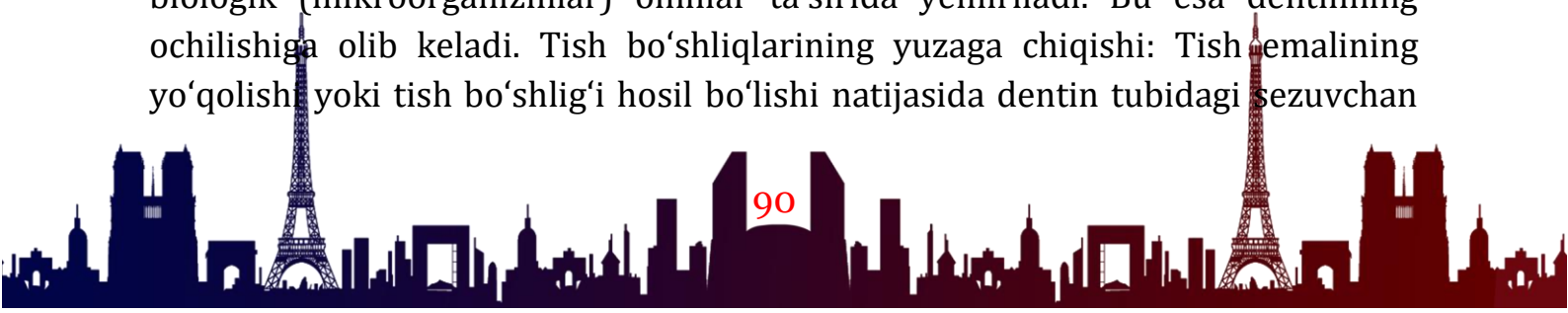
Ключевые слова: Гипестезия, снижение чувствительности, стоматологические осложнения, нижнечелюстной нерв, неврит тройничного нерва, оральная невропатия, анестезия, удаление зуба, болевая чувствительность, методы лечения.

Stomatologik amaliyotda eng ko'p uchraydigan simptomlardan biri bu tishlarning sezuvchanligidir. Ayniqsa, dentinning giperesteziyasi — ya'ni tishlarning haddan ziyod sezuvchanligi — bemorlarda noqulaylik va og'riq chaqiradigan holatlardan biri hisoblanadi. Ushbu holat ko'pincha issiq, sovuq, shirin yoki nordon oziq-ovqat ta'sirida yuzaga keladi va bemorning hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Giperesteziya zamonaviy stomatologiyada muhim muammo bo'lib, uning rivojlanishiga turli etiologik omillar sabab bo'ladi. Dastlabki bosqichlarda simptomlar yengil bo'lishi mumkin, biroq vaqt o'tishi bilan kuchli og'riqlar, tish to'qimalarining shikastlanishi va murakkab davolash ehtiyoji paydo bo'ladi. Shu sababli, bu holatning erta aniqlanishi, to'g'ri klinik baholanishi va individual yondashuv asosida davolanishi muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolada stomatologik giperesteziyaning asosiy sabablariga, klinik ko'rinishlariga va zamonaviy davolash yondashuvlariga ilmiy asosda to'xtalinadi hamda ushbu muammoning samarali hal etish usullari tahlil qilinadi.

Stomatologik giperesteziyaning sabablari. Nuqsonli tishlarda giperesteziya tashqi ta'sirotlarga nisbatan sezgirlik mavjud. Emalning yaltiroqlik sifatida saqlangan. Bir bemorda xar xil gurux tishlarning rangi xar xil tonda – oldingi kurak tishlarda och-sariqdan, chaynov tishlarda qoramtir ranggacha o'zgarganligi kuzatiladi. Jaroxatli nuqsoni bor tishlarda mayda yoriqchalar borligi bilan birgalikda emalning patologik siyqalanish elementlari xam uchraydi. Tishlar oralig'ida tremalar mavjud. Emal giperesteziyasi va siyqalanishi kuzatiladi. Sut va doimiy tishlar shikastlanadi. Tish giperesteziyasi — bu dentinning sezuvchanligi ortishi bilan tavsiflanadigan holat bo'lib, asosan emalning yupqalashuvi yoki tish bo'shliqlarining ochilishi natijasida yuzaga keladi. Bu holatning asosiy sabablari quyidagilardan iborat: Emalning yemirilishi: Tish emali doimiy ravishda mexanik (masalan, noto'g'ri tish yuvish texnikasi), kimyoviy (nordon ichimliklar, shirinliklar, kislotali mahsulotlar) va biologik (mikroorganizmlar) omillar ta'sirida yemiriladi. Bu esa dentinning ochilishiga olib keladi. Tish bo'shliqlarining yuzaga chiqishi: Tish emalining yo'qolishi yoki tish bo'shlig'i hosil bo'lishi natijasida dentin tubidagi sezuvchan

nerv tolalari tashqi ta'sirlarga javob bera boshlaydi. Gingival resessiya: Milklarning orqaga chekinishi natijasida tish ildizi ochilib qoladi, bu esa sezuvchanlikni kuchaytiradi. Parodont kasalliklari: Parodontit, gingivit kabi kasalliklar ham giperesteziyani keltirib chiqarishi mumkin, chunki bu holatlar tish ildizining ochilishi va sezuvchanligining oshishiga sabab bo'ladi. Yaxshi bajarilmagan stomatologik muolajalar: Ko'pincha ortiqcha ishlov berilgan plomba yoki protezlar, tish sirtini keragidan ortiq tozalash, abraziv moddalardan foydalanish kabi omillar tish emalini shikastlab, sezuvchanlikni oshiradi.

Klinik ko'rinishlari. Giperesteziya ko'plab bemorlarda turlicha darajada namoyon bo'ladi. Odatda, quyidagi simptomlar kuzatiladi:

Keskin, qisqa muddatli og'riq: Sovuq, issiq, shirin yoki nordon taomlarni iste'mol qilganda to'satdan yuzaga keladi.

Kontakt og'rig'i: Tish cho'tkasi, dental asboblari bilan tishga tegilganda og'riq seziladi.

Simptomlarning kuchayishi: Giperesteziya vaqt o'tishi bilan kuchayishi mumkin va bu bemorning psixologik holatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Asimmetrik ko'rinish: Giperesteziya ko'pincha ayrim tishlarda yoki bir taraflama namoyon bo'ladi.

Og'riq odatda qisqa davom etadi, lekin og'ir holatlarda u uzoq davom etadigan diskomfortga aylanadi. Giperesteziyaning aniqlanishi uchun to'liq anamnez yig'ish, klinik ko'rik, palpatsiya, radiologik tekshiruvlar muhim ahamiyatga ega. Ba'zi hollarda diferensial diagnostika zarur bo'ladi, chunki simptomlar karies, pulpit, yoki boshqa patologiyalar bilan chalkashishi mumkin.

Davolash yondashuvlari. Tish giperesteziyasini davolash kompleks yondashuvni talab qiladi. Har bir bemorga individual yondashish zarur bo'lib, quyidagi usullar qo'llaniladi:

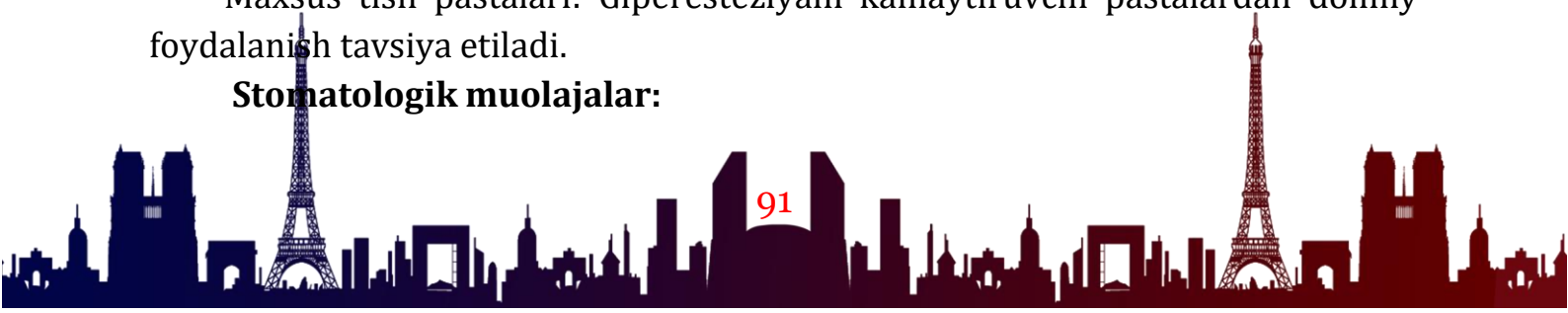
Konservativ yondashuvlar: Desensitizatorlar: Tish yuzasiga qo'llanadigan maxsus vositalar (masalan, kaliynitrat, stronsiy xlorid) nerv tolalarining faolligini pasaytiradi.

Fluoridli preparatlar: Fluorid tish emalini mustahkamlaydi, dentinning himoyasini kuchaytiradi va sezuvchanlikni kamaytiradi.

Remineralizatsiya vositalari: Kaltsiy va fosfatga boy gel va pastalar emalni mustahkamlaydi.

Maxsus tish pastalari: Giperesteziyani kamaytiruvchi pastalardan doimiy foydalanish tavsiya etiladi.

Stomatologik muolajalar:

Emalni tiklovchi muolajalar: Emalni tiklash uchun kompozit materiallar bilan qoplama yoki plomba qo'yiladi.

Lazer terapiyasi: Zamonaviy stomatologiyada lazer bilan davolash orqali nerv tolalarining faolligi kamaytiriladi.

Iontoforez: Elektromagnit usul orqali fluorid va boshqa preparatlarni chuqur dentinga yetkazish mumkin.

Tish ildizini yopish: Agar ildiz ochilgan bo'lsa, uni yopish uchun maxsus plombalar qo'llaniladi.

Profilaktika: Davolash bilan bir qatorda, profilaktik choralar ham muhim:

Tishlarni yumshoq harakatlar bilan, abraziv bo'lmagan cho'tkalar bilan yuvish.

Kislotali mahsulotlarni cheklash.

Doimiy stomatologik nazorat va professional tozalash muolajalarini o'z vaqtida bajarish.

Xulosa. Stomatologik gipesteziya — asosan asab shikastlanishi, yallig'lanish yoki iatrogen omillar natijasida yuzaga keladi. Uning erta aniqlanishi va to'g'ri davolanishi asoratlarning oldini oladi. Stomatologlar tomonidan aniq tashxis qo'yish, bemorni to'liq o'rganish va kompleks davolash yondashuvi muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tursunov O.T., Abdujabborov S.Q. "Terapevtik stomatologiya asoslari" – Toshkent: "Iqtisodiyot va moliya" nashriyoti, 2020. – 352 bet.
2. Alimov A.A., Karimov M.X. "Stomatologiyada kasalliklar diagnostikasi va davolash asoslari" – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2018. – 278 bet.
3. Yusupova D.M. "Bolalar stomatologiyasi" – Toshkent: "Tibbiyot", 2019. – 240 bet.
4. Bolalar terapevtik stomatologiyasi. o`quv darsligi. Toshkent 2017. I.X. XALILOV, B.O. XUDANOV, SH.B. DAMINOVA, M.S. MUXAMEDOVA, F.L. MIRSALIXOVA, D.U. RAXMATULLAYEVA

